

Література

1. Бурлака Я. І., Вихруц В. О. Про форми організації навчальної діяльності школярів. // Рад. школа. – 1984. – № 5. – С. 39-44.
2. Степанюк А.В., Барна Л.С., Гладюк Т.В., Жирська Г.Я., Міщук Н.Й. Біологія. 9 клас. / За редакцією А.В. Степанюк – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 299 с.
3. Форми навчання в школі: Книга для вчителя / За ред. Ю.І. Мальованого. – К.: Освіта, 1992. – 160 с.
4. <http://osvita.ua/>

ВРАХУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Плаксієнко І.Л., Пінієлле І.Д. (м. Полтава, м. Дніпропетровськ)

Якість завдань, поставлених перед вищою школою, багато в чому залежить від уміння правильно організувати педагогічно-виховну роботу, особливо зі студентами перших-других курсів. Сучасна педагогіка повинна орієнтуватися на два напрямки в рівній мірі: успішне і якісне навчання фахівців своєї галузі і програмування життєвого успіху студента як гармонійної особистості. В арсеналі педагога велика кількість інноваційних заходів, які дозволяють стимулювати розвиток студента як особистості, але основною умовою залишається поважне ставлення до студента та врахування його вікових та особистісних особливостей [1].

Індивідуальна неповторність студента, яка характеризує його відмінність від іншого, своєрідність його психіки та особистості виявляється в рисах темпераменту, характеру, у специфіці інтересів, якості пізнавальних процесів [2]. В підлітковому віці, у період сильного фізичного та психічного вікового розвитку, коли відбувається глибока перебудова організму та особистості, під впливом зовнішніх умов простежується значне відхилення в розвитку темпераменту від раніше розкритого типу темпераменту.

Науковці довели, що вибір темпераменту як основи оцінювання індивідуальних відмінностей студента обґрунтований та ефективний. По-перше, особливості темпераменту досить просто фіксуються при спостереженні: вони проявляються у поведінці та діяльності студентів, оскільки темперамент є характеристикою людини з погляду її динамічних особливостей (швидкість, темп діяльності, ритму психічних процесів і станів). По-друге, темперамент є фундаментальною характеристикою людини, він обумовлений вродженими особливостями нервової системи і стійкий до змін під дією середовища. По-третє, темперамент виявляє себе у всіх сферах психічної та фізичної активності, оскільки її психофізіологічними компонентами є активність і емоційність. Виховні та педагогічні заходи в більшості випадків спрямовані саме на ці фактори, тому, якщо викладачі ігнорують темперамент студента, їх виховні дії не приносять необхідних результатів [3].

Правильна навчально-виховна робота виправляє деякі негативні властивості темпераменту студентів. Так, сангвініку необхідно звертати увагу на організацію його діяльності. Якщо навчальний матеріал для студента-сангвініка цікавий, доступний, викликає емоційний настрій, то він швидко засвоює нове, ефективно працює. Якщо ж для вивчення навчального матеріалу необхідна довга, одноманітна робота, яка не викликає у нього емоційного настрою, він погано засвоює нове, порушує дисципліну. Отже такого студента потрібно навчати різними засобами організації роботи, виконання певної дії, утримання уваги протягом тривалого часу.

В організації занять із флегматиком необхідно врахувати його пасивність. Його увагу слід постійно активізувати спеціальними іграми та впра-

вами, збуджувати його психічну активність підтримкою, увагою до нього.

У навчанні меланхоліки не здатні витримати сильне й довге напруження, що пояснюється його підвищеною сенситивністю. Необхідно постійно відвертати увагу меланхоліка від його невдач, фіксуючи його думки на позитивних результатах та допомогати йому вільно почуватися в колективі. Враховуючи його невпевненість, корисно використовувати заохочення, схвалення дій студента [1,3].

Позитивні сторони холеричного темпераменту - активність, енергія, ініціативність. Негативні вияви - загальна нестриманість, різкість, схильність до афектів - розвиваються в несприятливих умовах життя та діяльності. Від студентів - холериків треба лагідно, але наполегливо вимагати виважених, продуманих відповідей, стриманості у поведінці, у взаєминах із оточуючими. Таких студентів треба вчити виконувати роботу продуктивно, послідовно, за певним планом. Необхідно розвивати в таких студентах альтруїзм, увагу до почуттів інших людей. Саме таким студентам корисно давати завдання, які деякою мірою перевищують його сили та здібності, що виховує стриманість.

На всі типи темпераменту позитивно впливає вузівська дисципліна, фізичне виховання та інші оздоровчі заходи. Робота над темпераментом тісно пов'язана з вихованням у людини волі й твердого характеру, які дають змогу не бути прислужником свого темпераменту, а вміти керувати ним.

У юнацькому віці властивості темпераменту органічно поєднуються з якостями характеру. Саме тому часто прояви темпераменту приймають за риси характеру і, навпаки, риси характеру - за прояви особливостей темпераменту. У процесі життя відбуваються якісні перетворення структури особистості. Унаслідок розвитку одні риси темпераменту послаблюються, інші посилюються, що може спричинити певні зміни поведінки молодого людини загалом. Цей складний процес розвитку якісних перетворень залежить від стилю життя студентів, виховання та діяльності. Залежно від характеру зовнішніх впливів, тимчасові нервові зв'язки, що утворюються при цьому, в одних випадках можуть маскувати природні риси типів темпераменту, у інших - змінювати або закріплювати їх. Саме тому в юнацькому віці складно виділити тип темпераменту, причому значно частіше, ніж у підлітковому віці, у студентів виявляється поєднання рис різних темпераментів.

Своєрідність характеру в юнацькому віці звичайно виявляється в його акцентуації, обумовленій соціальними чинниками - ускладненням взаємин з навколишнім середовищем і біологічними зрушеннями, нейроендокринною перебудовою, що лежать в основі статевого дозрівання.

Юнацтву взагалі властива певна дисгармонійність, акцентуованість характеру, в цьому одна з особливостей даного віку, що віддзеркалюється в понятті „важкий вік”. Так, за даними О.Є. Лічко, заостреність окремих рис вдачі, їх акцентуованість у студентів різних типів ВНЗ, варіює в межах від 32 до 88 % [4]. Ступінь такої дисгармонійності у різних студентів може бути різним, і акцентуованість характеру має різні якісні особливості. У випадках різкої розбіжності між етичними нормами, прийнятим в суспільстві, і реальною поведінкою студента, його стійка несприйнятливість до виховних дій в педагогічному середовищі сприймається як „важкий” характер [5].

Щоб запобігти соціальній дезадаптації молодого людини і відкоригувати негативні риси характеру необхідно вміти діагностувати і корегувати деякі типи акцентуації характеру. Форми поведінки студентів необхідно аналізувати з урахуванням акцентної сторони психіки, що позначається на настрої та особливостях поведінки студентів. Тому проведення педагогічно-виховної роботи на сучасному рівні потребує від викладачів певних знань з психології особистості, конфліктології, соціальної психології. На державному рівні необхідно проведення моніторингу соціально-психологічної адаптації студентів у вищих навчальних закладах і поживлення діяльності у цьому напрямку психологічної служби

ВНЗ.

Знання індивідуальних особливостей темпераменту студентів дуже важливі для викладача, оскільки жоден метод впливу на студента не буде досить ефективним, якщо його застосовувати до студентів загалом, а не до кожної людини окремо. Ігнорування індивідуальних особливостей темпераменту та характеру в юнацькому періоді сприяє виникненню напружених, конфліктних стосунків у родині та вищому навчальному закладі.

Важливість впливу педагога на розвиток особистості студента зумовлена процесом зміни парадигми освіти, що передбачає посилення уваги до індивідуальності суб'єктів педагогічного спілкування. Врахування індивідуально-психологічних особливостей студентів в ході навчального процесу у ВНЗ, а також створення психолого-педагогічних умов оптимізації даного процесу є надзвичайно важливими завданнями. Від цього в значній мірі залежать професійне становлення студентів, успішність їх подальшого життя.

Література

1. Психологическая поддержка в вузе (круглый стол)\\ Психолог. – 1994. – Т. 15 - № 5. – С. 102-116.
2. Небылицын В.Д. Темперамент // Психология индивидуальных различий. Тексты / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. - М., 1982. - С. 153-159.
3. Белоус В.В., Боязитова Й.В. Место и роль темперамента в структуре интегральной индивидуальности // Психологический журнал. -1989. - Т. 10. - № 4. - С. 87-93.
4. Личко А.Е. Подростковая психология. - Л. Педагогика, 1979.-317с.
5. Левківська Г.П., Сорочинська В.Є., Штифурак В.С. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти: Навч. посібник.- К.Вища школа, 2001. – 128 с.

ВИВЧЕННЯ ФІЗІОЛОГІЧНО АКТИВНИХ РЕЧОВИН У КЛАСАХ З ПОГЛИБЛЕНИМ ВИВЧЕННЯМ ХІМІЇ

Погребняк І.А. (м. Полтава)

Оновлення шкільної хімічної освіти відбувається на засадах принципів гуманізації, диференціації, орієнтації на особистість учня. Знання, набуті в результаті навчання хімії, стверджуються як засіб самореалізації людини в житті, соціальної адаптації, конструктивної суспільної діяльності, як умова забезпечення гармонійного життя в довкіллі. Разом з упровадженням особистісно зорієнтованої освіти трансформуються мета й завдання навчання хімії, мотиви, форми, методи, засоби навчання.

Мета хімічної освіти в сучасній школі полягає у формуванні в учнів засобами навчального предмета системи знань про речовини, необхідні для соціалізації та творчої самореалізації особистості ; створення уявлення про природничо-наукову картину світу, інтелектуального розвитку ; вироблення екологічного стилю мислення й поведінки учня ; виховання громадянина демократичного суспільства. Нині хімічні знання перестають бути самоціллю процесу навчання хімії, але стають засобом набуття учнями компетентностей, залучення до культури та загальнолюдських цінностей, розвитку особистості.

Фізіологічно активні речовини (ФАР) – це хімічні речовини, які мають високу фізіологічну активність при невеликих концентраціях по відношенню до певних груп живих організмів чи їх клітин, злоякісних пухлин, вибірково затримуючи (чи прискорюючи) їх ріст, або повністю припиняючи їх розвиток[1].

На теперішній час відомий широкий спектр ФАР різноманітного призначення, які можуть бути одержані з живих організмів, або синтезовані за допомогою різноманітних хімічних перетворень. Це, насамперед, антибіотики, вак-